

בש"פ 6237/17 - מדינת ישראל נגד יוסף (אסי) אביטל (אבוטבול)

בבית המשפט העליון
בש"פ 6237/17

לפני:

כבוד השופט א' שהם

המבקשת:

מדינת ישראל

נ ג ד

המשיב:

יוסף (אסי) אביטל (אבוטבול)

בקשה להארכת מעצר מעבר לשבעים וחמישה ימים,
לפי סעיף 62 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה -
מעצרים), התשנ"ו-1996

בשם המבקשת:

עו"ד עילית מידן; פקד אפרת פרומג'ו

בשם המשיב:

עו"ד אבי כהן

החלטה

1. לפניי בקשה להארכת "מעצר הימים" בו מצוי המשיב, ב-10 ימים נוספים מעבר ל-75 ימים, לצורך השלמת פעולות חקירה, החל מיום 6.8.2017.

רקע והליכים קודמים

2. ביום 11.6.2008, פוצץ רכבו של עו"ד יורם חכם, באמצעות מטען חבלה, פיצוץ שכתוצאה ממנו נהרג עו"ד חכם במקום (להלן: רצח עו"ד חכם ז"ל). ביום 23.11.1999, התקבל דיווח על נפגע מתאונת דרכים בכביש החוף. מנתיחת הגופה שנמצאה בזירת התאונה, התגלה כי המנוח נורה טרם שנדרס בתאונה, וכי הוא נפטר כתוצאה מהירי האמור (להלן: רצח ארתור רוזן ז"ל).

3. ביום 24.5.2017, נעצר המשיב, אשר הינו אסיר המרצה עונש מאסר ממושך בגין הרשתתו בתיק קודם, בחשד

עמוד 1

למעורבותו ברצח עו"ד חכם. ביום 25.5.2017, הובא המשיב אל בית משפט השלום בראשון לציון, לשם דיון בבקשה ראשונה להארכת מעצרו לצורכי חקירה, ובהסכמתו של המשיב, הוארך מעצרו בחמישה עשר ימים. ביום 7.6.2017, האריך בית משפט השלום את מעצרו של המשיב, בפעם השנייה, בחמישה עשר ימים נוספים, תוך שבית המשפט מציין כי קיים חשד סביר הקושר את המשיב למיוחס לו; כי קיימת בעניינו עילת מעצר סטטוטורית בגין מסוכנותו; וכי "נותרו פעולות חקירה רבות שטרם בוצעו".

לאחר שחלפו שלושים ימים ממועד מעצרו של המשיב, מבלי שהוגש נגדו כתב אישום, נזקקה המבקשת לקבלת אישור מהיועץ המשפטי לממשלה, על מנת להגיש בקשות נוספות להארכת המעצר, בהתאם לסעיף 17(ב) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן: חוק המעצרים או החוק). המשנה לפרקליט המדינה (עניינים פליליים), אשר לו הואצלה סמכותו האמורה של היועמ"ש, נתן את אישורו להגשת בקשה נוספת להארכת מעצרו של המשיב, וביום 20.6.2017, האריך בית משפט השלום את מעצרו של המשיב בפעם השלישית, עד ליום 26.6.2017. בקשה רביעית להארכת המעצר הוגשה ביום 26.6.2017, באישורו של המשנה לפרקליט המדינה (עניינים פליליים), ובעקבותיה האריך בית משפט השלום את מעצרו של המשיב, עד ליום 3.7.2017. ביום 3.7.2017, הוארך מעצרו של המשיב בפעם החמישית, עד ליום 6.7.2017, תוך שבית משפט השלום מציין, כי "החשש הממשי במקרה זה הוא משיבוש החקירה" על ידי המשיב, וכי בימים שקדמו להחלטה "התקדמה החקירה במספר מישורים", ואף התגלה "כיוון חקירתי חדש". ביום 6.7.2017, הוארך מעצרו של המשיב, בהסכמתו, לשבעה ימים נוספים, קרי עד ליום 12.7.2017.

ביום 12.7.2017, הוגשה בקשה שביעית להארכת מעצרו של המשיב, כאשר בפרטי החשדות שיוחסו למשיב, נוסף חשד למעורבותו ברצח ארתור רוזן. בא כוח המשיב טען בפני בית משפט השלום, כי דבר הירצחו של ארתור רוזן היה ידוע למבקשת עוד קודם לכן, וניתן היה לחקור את החשדות המיוחסים למשיב, בהקשר זה, בשלבים מוקדמים יותר. לאחר שבית משפט השלום עיין בחומרים סודיים, ובמסמכים שונים שהוגשו לעיונו, קבע בית המשפט, כי חקירת רציחתו של ארתור רוזן התאפשרה בעקבות התפתחות שחלה בחקירה, בימים שקדמו למועד הדיון בבקשה השביעית, להארכת מעצרו של המשיב. בית משפט השלום הוסיף וקבע, כי נדרשות פעולות חקירה לא מועטות אשר נחוץ להשלימן, וזאת מבלי להתעלם מהתמשכות מעצרו של המשיב. לאחר שבית משפט השלום איזן בין השיקולים הנוגעים לעניין, הוארך מעצרו של המשיב בתשעה ימים בלבד, קרי עד ליום 20.7.2017.

ביום 20.7.2017, התקיים בבית משפט השלום דיון בבקשתה השמינית של המבקשת להארכת מעצרו של המשיב. בהחלטתו מאותו היום, ציין בית משפט השלום, כי קיים "קשר חקירתי" בין שני מקרי הרצח, ובמובן זה, ניתן לומר כי גם חקירת רצח עו"ד חכם טרם נסתיימה. מעצרו של המשיב, הוארך, אפוא, עד ליום 27.7.2017, ובמועד זה, הוארך מעצרו של המשיב, בהסכמתו, לשמונה ימים נוספים.

ביום 3.8.2017, הוגשה בקשה עשירית מטעם המבקשת להארכת מעצרו של המשיב, לצורכי חקירה. בהחלטתו של בית משפט השלום מאותו היום, נקבע כי חקירתו של המשיב בעניין רצח עו"ד חכם הסתיימה, אך למרות "ימי המעצר המרובים", לא עמדה בפני בית משפט השלום "הצהרת תובע". אשר לחשדות הנוגעים לרצח ארתור רוזן, קבע בית משפט השלום, כי נדרשת פעולת חקירה אחת בלבד הדורשת מעצר, ובשים לב לכך שהמשיב מרצה בלאו הכי עונש מאסר ממושך, הרי שניתן לבצעה ללא חשש לשיבוש החקירה. לפיכך, דחה בית משפט השלום את הבקשה להארכת מעצרו של המשיב, אך הורה על עיכוב החלטתו עד ליום 4.8.2017, שעה 10:00.

4. ביום 4.8.2017, נעתר בית המשפט המחוזי מרכז-לוד (כב' השופטת ד' מרשק מרום) לערר שהוגש מטעם המבקשת על החלטתו של בית משפט השלום, והורה על הארכת מעצרו של המשיב עד ליום 6.8.2017, בשעה 16:00. בהחלטתו, ציין בית המשפט המחוזי, כי אין לקבל את ההפרדה שערך בית משפט השלום בין שתי הפרשיות, וכי לדידו של בית המשפט המחוזי, קיימות פעולות חקירה נוספות, המחייבות את הישארות המשיב ב"תנאי מעצר דווקניים".

5. לשלמות התמונה יצוין, כי ביום 1.8.2017, נעצר חשוד נוסף ברצח ארתור רוזן (להלן: החשוד השני ברצח רוזן), ומעצרו הוארך בתחילה, עד ליום 6.8.2017.

הבקשה להארכת מעצר מעבר לשבעים וחמישה ימים

6. בבקשה שלפניי התבקשתי להורות על הארכת מעצרו של המשיב בחמישה עשר ימים מעבר לשבעים וחמישה הימים, בהתאם לסמכות הקנויה לבית משפט זה, לפי סעיף 62 לחוק המעצרים. המבקשת טוענת, כי חומר הראיות שנאסף עד כה מבסס חשד סביר, ואף למעלה מכך, למעורבותו של המשיב בעבירות הרצח, בקשירת קשר, ובשיבוש מהלכי משפט. עוד לטענת המבקשת, רצח עו"ד חכם ורצח ארתור רוזן מהווים פרשייה אחת, ולא ניתן להפריד ביניהם, שכן הראיות הקושרות את המשיב לשני מקרים אלו נאספו במהלך הפעלה של אדם, המכונה "האתרוג", אשר חבר למשיב. המבקשת טוענת בנוסף, כי החשדות בנוגע למעורבותו של המשיב ברצח ארתור רוזן, עלו רק בתחילת חודש יולי 2017, והחשוד הנוסף בפרשייה זו נעצר רק ביום 1.8.2017, דבר אשר הוביל להתמשכות הליכי החקירה, ולצורך בהארכת המעצר המבוקשת. המבקשת הוסיפה וטענה, כי מעצרו של המשיב נדרש לנוכח החשש לשיבוש מהלכי חקירה על ידו, חרף העובדה כי הוא מרצה עונש מאסר.

הדיון בבקשה להארכת המעצר

7. בפתח הדיון שהתקיים לפניי, ביום 6.8.2017, הודיעה באת-כוח המבקשת, עו"ד עילית מידן, כי תקופת ההארכה המבוקשת הינה למשך 10 ימים, ולא למשך 15 ימים, כפי שנכתב בבקשה. זאת, בהתאם להחלטתו של המשנה לפרקליט המדינה (עניינים פליליים), אשר ניתנה בבוקר הדיון. לגופו של עניין, טענה עו"ד מידן, כי העילה המרכזית המצדיקה את הארכת מעצרו של המשיב הינה החשש לשיבוש החקירה, ועוד נטען, כי מעצם העובדה שמדובר באסיר, הפגיעה בו פחותה, שכן "לא מבקשים את מעצרו של מי שאחרת היה משוחרר". בתום הדיון, העבירה עו"ד מידן לעיוני חומר סודי הכולל מידעים שונים בעניינו של המשיב, לרבות פרטים חסויים אודות החשדות המיוחסים לו. לאחר זאת, ובמעמד צד אחד, השיבו באת-כוח המבקשת ופקד פרומג'ו מטעם היחידה החוקרת לשאלות שונות אשר הפניתי אליהן, בהקשר למידעים ולחומר הסודי שהועבר לעיוני.

בא-כוח המשיב, עו"ד אבי כהן, טען מנגד, כי תנאי המעצר בהם שרוי המשיב הינם קשים הרבה יותר מתנאי המאסר הרגילים, ואין הצדקה להורות על הארכת מעצרו של המשיב פעם נוספת. נטען, בהקשר זה, כי החשש מפני שיבוש מהלכי החקירה מצדו של המשיב הינו בגדר חשש "ערטילאי" גרידא, אשר ניתן לאיינו גם אם ישהה המשיב במאסר, תחת תנאים מגבילים נוספים. עוד לטענתו של עו"ד כהן, המבקשת נמנעת מלהגיש כתב אישום נגד המשיב, בעניין רצח עו"ד חכם, וזאת למרות שכבר לפני מספר חודשים יצאה הודעה לתקשורת מטעמה, במסגרתה נאמר כי הרצח פוענח. מכאן יש ללמוד, לגישת עו"ד כהן, כי הפרקליטים המלווים את החקירה בתיק מבינים שקיימים קשיים בחומר הראיות, שכן הודאתו של המשיב בפני העד המכונה "אתרוג", הייתה בגדר התרברבות בעלמא. בכל הנוגע לחשדות בדבר

מעורבותו של המשיב ברצח ארתור רוזן, טען עו"ד כהן, כי החומרים הרלוונטיים היו ברשות המשטרה מזה זמן רב, ולפיכך ההתפתחות בפרשייה זו אינה מצדיקה את הארכת מעצרו של המשיב.

8. בתום הדיון שהתקיים בפניי אתמול, הוריתי כי באת-כוח המבקשת תגיש הודעה מעדכנת בדבר תוצאות הדיון בבקשה להארכת מעצרו של החשוד השני ברצח רוזן, אשר התקיים בבית משפט השלום בראשון לציון, ביום שבו התקיים הדיון בפניי. היום, 7.8.2017, התקבלה הודעתה של המבקשת, ממנה עולה כי הבקשה להארכת מעצר שנייה של החשוד השני ברצח רוזן התקבלה באופן חלקי, עת בית משפט השלום הורה על הארכת המעצר עד ליום 10.8.2017, ולא למלוא התקופה המבוקשת.

דיון והכרעה

9. לאחר שבחנתי את הבקשה על צרופותיה, עיינתי בחומר הסודי שהגישה המדינה, והאזנתי בקשב רב לטיעוני הצדדים בדיון שהתקיים לפניי, מצאתי כי דין הבקשה להתקבל.

10. כפי שנאמר בפסיקתו של בית משפט זה, בקשה להארכת "מעצר ימים" מעבר ל-75 ימים, הינה "חריגה בכל קנה מידה" (בש"פ 2100/16 מדינת ישראל נ' מוטלק (14.3.2016) (להלן: עניין מוטלק)). סעיף 59 לחוק המעצרים, אשר כותרתו "שחרור בלא אישום", מורה כי, ככלל, חשוד הנתון במעצר במשך 75 ימים מבלי שהוגש נגדו כתב אישום, ישוחרר מן המעצר, בערובה או ללא ערובה. לצד זאת, סעיף 62(א) לחוק המעצרים מקנה לבית משפט זה סמכות להורות על הארכת המעצר, לתקופה נוספת, שלא תעלה על 90 ימים. חרף העובדה שקנויה לבית משפט זה הסמכות להורות על הארכת מעצרו של חשוד עד כדי 90 ימים, על פי רוב, הארכת המעצר בשלב זה, לא תעלה על תקופה של 15 ימים (עניין מוטלק, פסקה 6; וראו גם בש"פ 4919/96 מדינת ישראל נ' פלוני, פסקה 4 (20.10.1996)). מכל מקום, וכפי שצוין לעיל, בקשות מעין אלו, והשימוש בסמכותו של בית משפט זה להארכת מעצר מעבר ל-75 ימים, שמורים למקרים חריגים (עניין מוטלק; בש"פ 1252/14 מדינת ישראל נ' פלוני (18.2.2014)).

בעניין מוטלק ציין השופט ע' פוגלמן, כי לאור הכמות המועטה של המקרים, בהם נעשתה פנייה להארכת מעצר כגון דא, הפסיקה טרם נדרשה באופן נרחב לקביעת אמות המידה לבחינת בקשות מסוג זה. באותו מקרה, ציין השופט ע' פוגלמן כי, לדידו, הארכת מעצר מעבר ל-75 ימים מחייבת "הצדקה מיוחדת", שונה באופייה, בטיבה ובעוצמתה מן ההצדקה העומדת בבסיסה של 'הארכה רגילה' (שם, פסקה 7; ראו והשוו לבש"פ 4822/97 מדינת ישראל נ' בן ארי, פ"ד נא(3), 809, 814-815 (1997)). בהמשך לכך, הציע השופט פוגלמן כי לצורך הכרעה בבקשות מעין אלה, ייבחנו הקריטריונים הבאים: התקיימות התנאים ל"מעצר ימים", לפי סעיף 13 לחוק המעצרים - קרי "חשד סביר" לביצוע עבירה שאיננה חטא, וקיומה של עילת מעצר לפי אחת מהחלופות המנויות בסעיף 13(א) לחוק; קצב התקדמות החקירה עד למועד הגשת הבקשה להארכת מעצר מעבר ל-75 ימים; היקפן ותרומתן של פעולות החקירה הצפויות להתבצע בתקופת ההארכה המבוקשת; המועד הצפוי להשלמת החקירה; ומשכה של תקופת הארכת המעצר המבוקשת על ידי המדינה.

11. ובחזרה לענייננו. אציין, תחילה, כי מקובלת עליי העמדה לפיה היענות לבקשה להארכת מעצר מעבר ל-75 ימים, שמורה למקרים חריגים. הטעם לכך הוא, כי יש ליתן משקל רב לפגיעה בחירותו של החשוד ובחופש התנועה שלו, שעה שעסקינן במעצר כה ממושך לפני הגשת כתב אישום, מעצר אשר עשוי להסתיים, בסופו של יום, מבלי שהחשדות

יבשילו לכדי הגשת כתב אישום. לאור זאת, נקבע בסעיף 59 לחוק המעצרים, כי ככל שהיחידה החוקרת לא הצליחה לאסוף ראיות מספיקות לצורך הגשת כתב אישום נגד החשוד, בחלוף 75 ימים ממועד מעצרו, ישוחרר החשוד מהמעצר. עם זאת, יש לזכור כי בענייננו, בשונה מהמקרים אשר נדונו בפסיקה, מדובר באסיר המרצה עונש מאסר ממושך, ומשכך הפגיעה בחירותו מצומצמת הרבה יותר. אכן, מקובל עליו כי יש הבדל בין תנאי המעצר לתנאי המאסר, אך לטעמי אין מדובר בהבדל תהומי ומכריע. כפועל יוצא מכך, הנטייה להורות על הארכת מעצרו של המשיב, המרצה כאמור עונש מאסר, תהיה רבה יותר, ככל שיש צורך ממשי בהארכה כזו.

אם לא די בכך, הרי שהמקרה דנן נכנס, לטעמי, בגדר המקרים בהם ישנה "הצדקה מיוחדת" להורות על הארכה נוספת של מעצר המשיב, גם אלמלא היה אסיר. נציין, תחילה, כי מהחומרים שהוצגו בפניי עולה, כי קיים, לכל הפחות, חשד סביר למעורבותו של המשיב ברצח עו"ד חכם וברצח ארתור רוזן. מעבר לכך, קיימת בענייננו עילת מעצר לפי סעיף 13 לחוק המעצרים, שכן ישנם תימוכין, בחומר הסודי, לחשש שהמשיב ינצל את תנאי כליאתו לשיבוש הליכי החקירה, באמצעות העברת מסרים ותיאום עם חשודים או גורמים נוספים, המעורבים בפרשיות הרצח. אשר לקצב התקדמות החקירה, סבורני כי מדובר בקצב סביר, ונראה כי חקירתו של המשיב אף הובילה להתפתחויות משמעותיות, שבעקבותיהן גם נעצר לאחרונה החשוד השני ברצח ארתור רוזן. אזכיר, בהקשר זה, כי מעצרו של חשוד זה הוארך ביום 6.8.2017, על ידי בית משפט השלום, דבר המחזק את המסקנה כי מדובר בכיוון חקירה ממשי. עוד יש להוסיף, כי מהחומר אשר הוגש לעיוני עולה, כי נדרשות מספר בלתי מבוטל של פעולות חקירה שעל היחידה החוקרת להשלים, אשר יש להן פוטנציאל ממשי לחזק את החשדות בתיק. לבסוף יש להזכיר, כי תקופת הארכת המעצר המבוקשת על ידי המדינה צומצמה, לכדי עשרה ימים בלבד ולא חמישה עשר ימים כפי הבקשה המקורית, דבר המצביע על הפעלת שיקול דעת ועל מידתיות הבקשה (ראו והשוו: עניין מוטלק).

טרם סיום אוסיף, כי אין בידי לקבל את טענת בא-כוחו של המשיב, לפיה היה מקום להפריד בין שני תיקי הרצח, ולחייב את המדינה לקבל החלטה, האם להגיש כתב אישום נגד המשיב, או למצער להגיש הצהרת תובע, בגין רצח עו"ד חכם. כפי שהבהירה המבקשת בדיון שנערך לפניי, והדברים נתמכים בחומר הסודי שהוגש לעיוני, חלק מהמידע הנוגע לחקירת רצח ארתור רוזן נאסף במסגרת אותה הפעלה של העד, המכונה "אתרוג", הפעלה שבה התקבל מידע גם בנוגע לרצח עו"ד חכם. לפיכך, ברי כי לא ניתן להפריד בין הדבקים, שעה שחומרי החקירה כרוכים אלו באלו.

12. אשר על כן, הבקשה מתקבלת, ומעצרו של המשיב מוארך בעשרה ימים נוספים, עד ליום 16.8.2017, שעה 16:00.

ניתנה היום, ט"ו באב התשע"ז (7.8.2017).

שׁוֹפֵט